

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejska strategia dla przemysłu: rola i perspektywy władz regionalnych i lokalnych

(2018/C 247/07)

Sprawozdawca: Heinz LEHMANN (DE/EPL), poseł do parlamentu kraju związkowego Saksonia

Dokument źródłowy: Komunikat Komisji „Inwestowanie w inteligentny, innowacyjny i zrównoważony przemysł. Odnowiona strategia dotycząca polityki przemysłowej UE”

(COM(2017) 479 final)

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje komunikat⁽¹⁾ jako kolejny ważny krok i wzywa Komisję do przygotowania na jego podstawie i w podobnym duchu ambitnej strategii przemysłowej dla UE, o co apelowały już Rada Europejska⁽²⁾, Parlament Europejski⁽³⁾, Rada ds. Konkurencyjności⁽⁴⁾, KR⁽⁵⁾ i grupa „Przyjaciele Przemysłu”⁽⁶⁾.
2. Wzywa do opracowania na szczeblu europejskim strategii przemysłowej uwzględniającej obecne i przyszłe wyzwania, szanse i czynniki wpływające na konkurencyjność przemysłu w globalnym kontekście. Jest zdania, że oparta na jasnej wizji strategia średnioterminowa powinna zostać przygotowana z myślą o przemyśle europejskim, a następnie rozwijana z położeniem nacisku na rok 2030 i dalszą perspektywę.
3. Apeluje o uwzględnienie w strategii wyraźnego wymiaru terytorialnego, w tym inteligentnych specjalizacji regionalnych. Przypomina o wspólnym i ciągłym celu zapisanym w art. 173 TFUE i mówiącym o zapewnieniu skuteczności europejskiej polityki przemysłowej. Wyraża gotowość partnerskiej współpracy z Komisją, Radą i Parlamentem, zwłaszcza że wdrożenie tej zasady będzie wymagać wspólnego zaangażowania i wspólnych wysiłków wszystkich podmiotów na wszystkich szczeblach.
4. Apeluje o horyzontalną politykę przemysłową obejmującą cele, środki strategiczne i wskaźniki, dokładniejszą ocenę skutków oraz odpowiednie ramy kontroli i zarządzania. Wzywa do podjęcia szczególnych działań ukierunkowanych na sektory stojące w obliczu przemian gospodarczych i sektory o dużym potencjale wzrostu. Podkreśla, że strategia powinna uwypuklić zwłaszcza innowacje, kluczowe technologie prorozwojowe, ważne projekty stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (IPCEI), cyfryzację i MŚP z uwagi na przekrojowe znaczenie tych zagadnień.

⁽¹⁾ Komunikat Komisji „Inwestowanie w inteligentny, innowacyjny i zrównoważony przemysł. Odnowiona strategia dotycząca polityki przemysłowej UE” (COM(2017) 479 final).

⁽²⁾ Konkluzje Rady Europejskiej z dnia 15 grudnia 2016 r. i 22–23 czerwca 2017 r.

⁽³⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie opracowania ambitnej strategii przemysłowej UE jako strategicznego priorytetu na rzecz wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i innowacji w Europie (2017/2732(RSP)).

⁽⁴⁾ Konkluzje w sprawie przyszłej strategii UE na rzecz polityki przemysłowej, Rada ds. Konkurencyjności, 29 maja 2017 r. (283/17); konkluzje w sprawie odnowionej strategii dotyczącej polityki przemysłowej UE, Rada ds. Konkurencyjności, 30 listopada 2017 r. (705/17).

⁽⁵⁾ Opinia KR-u z dnia 11 kwietnia 2013 r. „Silniejszy przemysł europejski na rzecz wzrostu i ożywienia gospodarczego”.

Opinia KR-u z dnia 15 czerwca 2016 r. „Przemysł stalowy: utrzymanie stabilnego zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Europie”, COR-2016-01726-00-00-PAC-TRA (PL).

⁽⁶⁾ Wspólna deklaracja warszawska z okazji czwartej konferencji ministerialnej Przyjaciół Przemysłu, Warszawa, 22 kwietnia 2016 r. Deklaracja berlińska: wspólna deklaracja w sprawie polityki przemysłowej z okazji piątej konferencji ministerialnej Przyjaciół Przemysłu, Berlin, 30 czerwca 2017 r.

Przemysł europejski w nowej erze

5. Podkreśla, że przemysł ma fundamentalne znaczenie dla regionów i miast Europy, gdyż jest źródłem 50 mln miejsc pracy, eksportu i innowacji. Zagwarantowanie jego konkurencyjności w przyszłości w gwałtownie zmieniającym się kontekście globalnym ma decydujące znaczenie dla trwałego i zrównoważonego rozwoju.
6. Zwraca uwagę na stosunkowo duże znaczenie handlu zagranicznego w przypadku tworzenia PKB (83,05 % w 2015 r.)⁽⁷⁾. Na tej podstawie apeluje o większe starania w zakresie pobudzenia konsumpcji wewnętrznej, która zabezpieczy stabilne funkcjonowanie unijnego przemysłu i przyspieszy wzrost.
7. Jest zdania, że dla zapewnienia pokoju społecznego konieczny jest wzrost endogeniczny w każdym miejscu, tak aby wszystkie regiony – również na obszarach wiejskich – mogły mieć udział w wartości dodanej oraz miały możliwość tworzenia i utrzymania lokalnych miejsc pracy dla wykwalifikowanych pracowników.
8. Popiera tworzenie otoczenia sprzyjającego innowacjom i zarazem zachęca do podejmowania wyzwań gospodarczych, aby zwiększyć akceptację dla działalności przemysłowej wśród społeczeństwa na wszystkich poziomach – od przedszkola, przez przedsiębiorstwo, aż po zarządzanie.
9. Odnotowuje, że wywoływana przez postępującą cyfryzację zmiana modeli biznesowych coraz częściej leży u podstaw dalszego rozwoju, tak więc w przyszłości organy publiczne powinny dokonywać rozróżnienia nie tylko w zależności od sektora, ale również według modelu biznesowego.

Wzmocnić przemysł europejski

10. Apeluje, by celem strategicznym było zachowanie udziału przemysłu na poziomie 20 % PKB po 2020 r.
11. Jest zdania, że szanse Europy na utrzymanie i rozbudowanie przemysłu konkurencyjnego w skali globalnej zależą od suwerenności technologicznej.
12. Wzywa, aby dla technologii mających strategiczne znaczenie dla Europy (np. mikroelektronika, ogniwa baterii) stworzono i utrzymano identyczne warunki konkurencji w kontekście europejskim i globalnym.
13. Przypomina, że warunki ramowe z innych obszarów regulacji ograniczające jedynie przedsiębiorstwa unijne (np. w dziedzinie surowców) mogą prowadzić do zaprzestania działalności gospodarczej lub jej przeniesienia do krajów trzecich, co będzie miało wpływ na cały łańcuch wartości w UE.
14. Podkreśla strategiczne znaczenie IPCEI dla konkurencyjności europejskiego przemysłu i wzywa Komisję do konsekwentnego wykorzystywania wiążącego się z tym potencjału. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji w sprawie powołania strategicznych forów wspierających przygotowania z myślą o lepszej koordynacji międzynarodowej wśród zainteresowanych stron. Apeluje o konsekwentne i terminowe rozwijanie koncepcji IPCEI z uwzględnieniem zgromadzonych doświadczeń.
15. Z zadowoleniem przyjmuje uwagi Komisji na temat przemysłu obronnego. Opowiada się za uzgodnionym strategicznym podejściem z uwagi na istotne znaczenie tej branży z punktu widzenia gospodarki, technologii i bezpieczeństwa. Europejski Fundusz Obronny powinien być przydatny również dla badań oraz posiadać własną linię budżetową.
16. Podkreśla znaczenie gospodarki morskiej dla radzenia sobie z wyzwaniami niebieskiej gospodarki i pełnego wykorzystania drżmiącego w niej potencjału. Z zadowoleniem przyjmuje więc postępy poczynione np. w dziedzinie statków pasażerskich i odnawialnej energii morskiej. Apeluje, aby po zakończeniu inicjatywy LeaderSHIP 2020 umożliwić opracowanie planu działania wspierającego gospodarkę morską poprzez uwzględnienie wszystkich europejskich dziedzin polityki.

⁽⁷⁾ World Bank Data, Trade (% of GDP), [<https://data.worldbank.org/indicator/N.TRD.GNFS.ZS>], 7 stycznia 2018 r.

Pogłębiony i bardziej sprawiedliwy rynek wewnętrzny: wzmocnienie pozycji ludzi i przedsiębiorstw

17. Podziela pogląd, że sprawnie funkcjonujący rynek wewnętrzny towarów i usług może ułatwić integrację przedsiębiorstw w światowych łańcuchach wartości, a więc jest niezbędny dla powodzenia europejskiego przemysłu.

18. Przypomina, że dla regionów rynek europejski jest ważniejszy niż rynek globalny. Wzywa do wdrożenia strategii jednolitego rynku⁽⁸⁾, faktycznej realizacji przepisów rynku wewnętrznego oraz wyraźnego odrzucenia dwustronnych środków w UE powodujących ograniczenia (np. wewnątrzunijne umowy inwestycyjne). Zaznacza, że konkurencyjne usługi biznesowe są coraz ważniejszym elementem wydajności i konkurencyjności kosztowej przemysłu wytwórczego.

19. Apeluje o większą elastyczność zamówień publicznych, aby były one przyjaźniejsze dla innowacji i otwarte na technologie.

20. Z zadowoleniem przyjmuje przyjęcie Europejskiego filaru praw socjalnych, ale podkreśla, że należy go uzupełnić silną europejską agendą społeczną, która prowadzić będzie m.in. do rzeczywistej zbieżności płac z efektywnością.

21. Podkreśla, że pracownicy i kadra kierownicza posiadająca umiejętności nabyte w drodze szkolenia zawodowego stanowią bazę produkcyjną wielu przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP. Przypomina, że wysokie wymogi z zakresu kwalifikacji oraz równowaga między praktycznym i teoretycznym kształceniem mają decydujące znaczenie dla wysoce wyspecjalizowanych, opartych na technologii i wiedzy gałęzi przemysłu.

22. Przypomina o leżącym w gestii krajowej lub regionalnej zadaniu opracowania strategii w zakresie nabywania i utrzymania kompetencji kluczowych.

Modernizacja przemysłu do poziomu epoki cyfrowej

23. Podkreśla, że podstawowym wymogiem cyfrowej przyszłości musi być lepsze przygotowanie przemysłu i całego społeczeństwa na przyszłe wyzwania.

24. Przypomina o odpowiedzialności władz lokalnych i regionalnych polegającej na ukierunkowanym na przyszłość rozwijaniu wszelkiej infrastruktury niezbędnej dla cyfryzacji, otwarciu na wszystkie rozwiązania techniczne, a także utrzymaniu odpowiedniej równowagi między siecią szerokopasmową, częstotliwościami radiowym i zarządzaniem kwestiami cyfrowymi oraz ich kompatybilnością.

25. Zwraca uwagę, że dobre przykłady obliczania stosunku kosztów do korzyści przy wprowadzaniu technologii cyfrowych w istniejących już przedsiębiorstwach zmniejszają przeszkody w zakresie wprowadzania i wykorzystywania i mogą sprzyjać zmianie modeli biznesowych. Wzywa do propagowania infrastruktury wsparcia dla cyfryzacji MŚP (centra innowacji cyfrowych).

26. Apeluje do Komisji o uwzględnienie wiodącej roli europejskiego przemysłu również w 9. programie ramowym badań i innowacji. Proponuje z wielokrotnie wysiłki, by osiągnąć cel udziału wydatków na B+R w PKB na poziomie 3 % oraz wzmocnienie zdolności przemysłu do zmian i innowacji poprzez kolejne platformy tematyczne na rzecz modernizacji przemysłu, np. partnerstwa w zakresie nowych procesów produkcyjnych, zrównoważonej produkcji, drukowania przestrzennego i przemysłu 4.0.

⁽⁸⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów w sprawie usprawniania jednolitego rynku, kwiecień 2016 r. (sprawozdawca: Alessandro Pastacci (IT/PES)); opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Pakiet usługowy „Dobrze funkcjonująca gospodarka usługowa dla Europy”, październik 2017 r. (sprawozdawca: Jean-Luc Vanraes (BE/ALDE)).

Wykorzystanie wiodącej pozycji Europy w gospodarce niskoemisyjnej i gospodarce o obiegu zamkniętym

27. Podziela pogląd Komisji, Parlamentu i Rady, że należy wzmocnić wiodącą pozycję Europy w zakresie niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, co pozwoli wnieść wkład we wdrożenie porozumienia klimatycznego z Paryża. Przypomina o swoim apelu, by tak kształtować instrumenty ochrony środowiska i klimatu oraz instrumenty polityki energetycznej na poziomie europejskim i krajowym, aby energochłonne i zależne od handlu zagranicznego gałęzie gospodarki nie ponosiły niewspółmiernych kosztów ani by nie ucierpiały ich konkurencyjność w wymiarze międzynarodowym.

28. Wzywa do skutecznego promowania krajowego przemysłu wydobywczego w odniesieniu do poszukiwania, pozyskiwania i wykorzystania surowców, sensownego z punktu widzenia całości zamknięcia cykli materiałowych oraz dążenia do zastępowania, aby zmniejszyć zależność od importu surowców. Apeluje o poprawę współpracy europejskiej w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami i wytwarzania przyrostowego oraz wzywa do wspierania funkcjonalnych i opartych na współpracy modeli biznesowych głównie poprzez pozytywne zachęty.

29. Podziela pogląd, że rozwój i wytwarzanie systemów magazynowania energii ma decydujące znaczenie dla funkcjonowania niskoemisyjnej gospodarki w UE. Nie należy więc tworzyć przeszkód dla tego sektora, który wymaga jeszcze rozbudowy w Europie. Apeluje o zachowanie równowagi między celami dotyczącymi ograniczania emisji CO₂ a bezpieczeństwem dostaw energii.

Wspieranie innowacji przemysłowych w terenie

30. Z zadowoleniem przyjmuje opracowaną przez Komisję koncepcję inteligentnej specjalizacji i wzywa do wykorzystania nowego potencjału, np. poprzez przekrojowe innowacje, mając na uwadze fakt, że międzynarodowy charakter, interdyscyplinarność oraz różnorodność perspektyw stanowią kluczowe elementy zintegrowanych procesów innowacyjnych.

31. Przypomina, że regionalne i międzyregionalne sieci takie jak klastery MERGE w dziedzinie lekkich konstrukcji czy inicjatywa Vanguard mogą przełamać negatywne tendencje związane z emigracją, grożącym niedostatkiem siły roboczej i fragmentacją gospodarki, wzmocnić wizerunek regionu jako miejsca innowacji, zwiększyć zachęty dla tworzenia przedsiębiorstw i ich pozostania na danym obszarze oraz stymulować powstawanie nowych łańcuchów wartości.

32. Przypomina o ułatwieniach zaproponowanych w przypadku przedsiębiorstw typu start-up i scale-up⁽⁹⁾.

33. Odnotowuje kompleksową reformę pomocy z 2014 r., która wydatnie uprościła procedury dla przedsiębiorstw oraz władz lokalnych i regionalnych. Niemniej wzywa do znacznego zwiększenia wsparcia dla inicjatyw w zakresie klastrów (art. 27 GBER) poprzez podniesienie poziomów dofinansowania. Apeluje o priorytetowe traktowanie w przyszłości również transgranicznych klastrów i sieci klastrów oraz łączenia, zwłaszcza w wypadku infrastruktury pilotażowej i obiektów do prowadzenia demonstracji.

Wymiar międzynarodowy

34. Ma świadomość wagi włączenia przemysłu europejskiego do globalnych łańcuchów wartości. Jedynie umowy handlowe, wzajemne uznawanie norm i zniesienie taryfowych i pozataryfowych barier handlowych gwarantują swobodny i sprawiedliwy dostęp do rynków światowych.

35. Z zadowoleniem przyjmuje zwłaszcza wzmocnienie instrumentów ochrony handlu z myślą o stworzeniu w handlu światowym równych warunków, szczególnie dla tradycyjnych gałęzi przemysłu takich jak przemysł stalowy⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ „Wspieranie przedsiębiorstw typu start-up i scale-up w Europie: perspektywa lokalna i regionalna”, COR-2017-00032-00-01-AC-TRA (PL).

⁽¹⁰⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów „Przemysł stalowy: utrzymanie stabilnego zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Europie”, czerwiec 2016 r. (sprawozdawczyni: Isolde Ries (DE/PES)).

36. Wzywa sygnatariuszy COP do pełnego i szybkiego przekształcenia uzgodnionych celów zmniejszenia emisji w normy krajowe i oczekuje, że wszystkie strony będą dążyć do wyeliminowania dumpingu środowiskowego i wszystkich jego negatywnych skutków.

37. Apeluje o włączenie władz lokalnych i regionalnych w decyzje dotyczące strategicznych dziedzin mających znaczenie z punktu widzenia kontroli bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Partnerstwo z państwami członkowskimi, regionami, miastami i sektorem prywatnym

38. Podkreśla kluczową rolę regionów i regionalnych ekosystemów – w ramach których dobrze funkcjonuje dialog między MŚP, uczelniami i ośrodkami naukowymi oraz władzami lokalnymi – dla modernizacji przemysłu i apeluje o ukierunkowane na dany obszar podejście w ramach europejskiej polityki przemysłowej. Zaznacza, że samorządy posiadają istotne uprawnienia i kompetencje w takich dziedzinach polityki jak badania i innowacje, kształcenie i kwalifikacje, wspieranie eksportu, infrastruktura, MŚP i regulacje.

39. Postrzega siebie jako ważnego partnera Komisji, Parlamentu i Rady. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji dotyczącą organizowania co roku dnia przemysłu, a zwłaszcza przewidziane na 2018 r. tematyczne ukierunkowanie na kluczowe technologie prorozwojowe i IPCEI. Pozytywnie ocenia również propozycję Komisji utworzenia forum dyskusji wysokiego szczebla na temat polityki przemysłowej i wzywa do ścisłego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w debatę na temat określenia strategicznie ważnych dla Europy kluczowych technologii prorozwojowych. Apeluje o włączenie regionalnych zainteresowanych podmiotów takich jak przedsiębiorstwa, partnerzy społeczni i społeczeństwo obywatelskie. Z zadowoleniem przyjmuje pilotażowe działania pomagające regionom na zasadzie partnerskiej radzić sobie z wyzwaniami przemian strukturalnych.

Bruksela, dnia 23 marca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
